

z vso spretnostjo. Onemu grotesknemu žargonu, ki niha med duhovitim stilom ter skoro banalno realistično govorico polinteligence, pa ni našel v slovenščini žive in prepričevalne naliike. Toda prevedel ga je s solidnim razumevanjem, izvirnika, zmiselno in pravilno.

Josip Vidmar.

Julijska Krajina. Nacionalno-kulturni pregled. Uredil dr. Lavo Čermelj. U Ljubljani 1930. g. — Štampala Delniška tiskarna, d. d. u Ljubljani. Str. 73 + 2 mapi.

O priliki primorske kulturne razstave, ki jo je, kakor znano, priredila Organizacija jugoslovenskih emigrantov v Jugoslaviji od 27. aprila do 7. maja 1930., je izšla poleg majhnega, ličnega kataloga tudi knjižica, o kateri poročam. To je prva pomembna publikacija o naši slovenski in hrvatski manjšini, pisana v srbohrvaščini in tiskana v cirilici. Avtorji posameznih člankov, oziroma razprav so razen Mihovilovića vsi Slovenci. Uvodno besedo je napisal predsednik Organizacije jugoslovenskih emigrantov dr. I. M. Čok, kratko razpravo o imenu Julijske Krajine je objavil urednik dr. L. Čermelj, zemljepisni obris dr. V. Bohinec, statistični pregled Vinko Zorman, zgodovinski dr. M. Kos. O glasbeni kulturi italijanskih Slovencev piše D. Doktorič, o likovni umetnosti pa dr. F. Mesesnel. Zgodovino naše književnosti v odrezanih pokrajinah podajata pregledno dr. J. Lavrenčič in Ivo Mihovilović. Knjižica je torej zmiselno urejena, in sicer tako, da po svojem obsegu in vsebini res naredi vtis celote, a prav nič ne moti bralca, ki bi iskal zgolj objektivnih podatkov o narodno-kulturnem značaju Julijske Krajine. S tem je dosegla ta skromna in dostojna propagandna brošura trajno vrednost.

Z obsegom knjižice sta bili že določeni tudi obe književno-zgodovinski študiji, o katerih naj spregovorim v tem kratkem poročilu. Vem, kako revna je naša sodobna poljudna in znanstvena literatura o naši kulturni zgodovini. To vrzel je opazil tudi pisec članka «Istorija», dr. M. Kos, in je poskušal rešiti to vprašanje, ki je bilo uredništvu najbolj na poti, na svoj primeren način. Podal je kulturno-zgodovinsko skico. Gotovo vrzel s tem še ni izpolnjena, samo zakrita je, da je v nadaljnjem pregledu preveč ne občutimo. Zdi se mi potrebno povedati, da večje naloge knjižici in avtorjem sploh ne predpisujem in je niti ne smemo, dokler je naša kulturna zgodovina tako splošno zanemarjen svet. S tega vidika moramo priznati Lavrenčiču, da je svojo nalogo dobro rešil, in isto menda lahko rečemo o Mihoviloviću, ki opisuje Istro. Oba sta podala pregled naših kulturnih spomenikov od časa narodne priselitve do zadnjih let. Kulturni razvoj v širino se v tem ni uveljavil in ni mogel uveljaviti, komaj da ga bo tujec v podatkih zaslutil, a gotovo si ne bo mogel iz njih napraviti žive slike. Na tej točki zahtevata naš čas in naša usoda novega in temeljitega dela. Mala propagandna knjižica nas le znova opozarja na to, ko nam zbudi misel, da bi propagandno dosegla največji uspeh ona študija, ki bi sodobnemu pojmovanju kulturne samostojnosti primerno predstavila naše življenje, torej taka študija, ki bi predstavila tudi notranjo razvojno črto, književno kulturo koš živcev v življenju našega ljudstva. Da je to tako jasno pokazala, štejem knjižici v novo veliko zaslugo.

Končno prinašata omenjeni študiji najboljši dokaz za zgodovinsko pravo naših manjšin in v tem zmislu imata tudi propagandno velik pomen. Čeprav ne merita niti jakosti naše kulture niti njene kakovosti, sta vendar posrečeno predstavili njeno avtohtonost, njen ljudski značaj in kontinuiteto. Oba avtorja naštevata dokaj izčrpno založbe, časopisje in kulturne delavce, ki so v zadnjih dvanaestih letih združeni z usodo Julijske Krajine. Lavrenčič je v svoji študiji

(Slovenačka reč na obalama Soče i Jadrana) naštel tudi dela naših najbolj znanih pisateljev, oziroma pesnikov, pozabil ali prezrl je le kako ime iz najmlajših vrst in od pomembnih menda samo pesnika Antona Ocvirka, ki živi zdaj v Ljubljani in ki sodeluje pri «Zvonu» in «Modri ptici». Pogrešam pa vsaj skromnega pregleda o našem prosvetnem, društvenem življenju, kar hoče v drugem članku nadomestiti Doktorič, pogrešam besede o slovenskem ljudskem odru, ki je tam zarezal posebno globoko v naš značaj in vpliva še na to stran meje. Mogoče bi pravilna slika zadnjega desetletja šele s tem jasneje oživela pred nami, pokazala tudi značaj našega ljudstva in odprla pot v skromno, življenjsko bogato mladinsko gibanje. Za vse to se založbi še priporočamo.

I. G r a h o r.

Prešernov «Sonetni venec» in «Krst pri Savici» v srbskem prevodu. Beograjski gimnazijski profesor T. Đukić je izdal kot ponatis iz časopisa «Misao» srbska prevoda — oziroma kot jih imenuje sam prepeva — Prešernovega «Sonetnega venca» (Beograd 1929) in «Krst pri Savici» (Beograd 1930), s kratkim, dokaj točnim komentarjem.

Prevodi slovenskih pesnikov in pisateljev so v srbščini in tudi v hrvaščini zelo redki, to pa ne morda radi tega, ker bi Srbi in Hrvatje brali slovenske pisatelje v izvorniku — kot n. pr. pri nas zagrebški šund v snopičih, hrvatske prevode iz «velikosvetske» književnosti (Pitigrilli, Decobra itd.) ali Nolitovo izdajo Remarque-a «Na zapadu ništa novog» — temveč radi pomanjkanja vsakršnega zanimanja za slovensko književnost pri tamkajšnjem občinstvu (obisk razstave slovenske umetnosti iz Julijske Krajine v Beogradu, gostovanje naše drame v Beogradu in Zagrebu). To dejstvo občutimo zlasti v repertoarju zagrebškega in beograjskega gledališča, kjer Slovencev vobče ne poznajo, kljub temu, da uprizarja ljubljansko gledališče vsako leto celó dela srbsko-hrvaških avtorjev, ki so pri uprizoritvah na domačih deskah propala. Prav zato moramo biti vsem prevajalcem iz slovenščine v srbohrvaščino hvaležni, da se ne ustrašijo truda in zanimanja ter kljub vsem zaprekam seznanjajo Srbe in Hrvatje z našimi pisatelji in pesniki.

Bojim se pa, da lirika ni najbolj prikladna, da bi nas medsebojno seznanjala in zbliževala; in to iz dveh vzrokov. Znano je namreč, da se splošnost najmanj zanima prav za liriko, drugič pa, da je za prevode iz lirike potreben prevajalec, ki je obenem sam tenkočuteč pesnik-umetnik, kot pri nas n. pr. Oton Župančič.

*

Đukić se je tako v «Sonetnem vencu», katerega je on prvi v celoti prevel v srbščino, kakor tudi v «Krstu pri Savici» (prvi hrvaški prevod Deželić, Zagreb 1868, v desetercu, prvi srbski prevod Marjanović, Beograd 1900, v dvanajstercu), potrudil, da bi «zadržao o tom tehničkom pogledu sve odlike originala», kakor so razmer, akrostih, tercine in stance. Grešil pa je — morda prav radi želje po tehnični dovršenosti prevoda — deloma v tem, da je včasih precej samovoljno in prozaično spreminjal pesniške prispodobе, primerilo pa se mu je celó, da je nekatera mesta prevel popolnoma napačno, ker ni razumel teksta. V dokaz tej trditvi naj sledi nekaj primerov:

Ne ugluši se vatra želji moji?
nád koji tvoje mile oči snaže,
a jèzik vezan, uvrede se boji.

Željá se ôgenj v mēni ne poléze,
Dés' úpa tvoj pogléd v srcé ne vlíje.
Strah razžalíti te mi jèzik véze.

(III. sonet)